

pficiunt talis confessio non pficit ad salutem
Hoc p[ro]p[ter]e ex eo. q[uod] est unus casus de qua
 tuor casib[us]: in quibus iterata est confessio.
 hoc querere. **A.** **D.** **X** Decimi sunt
 qui vero penitent. et quod p[ro]p[ter]a est salu-
 bus et p[ro]ficia. et sunt illi qui dolent de ois/
 bus peccatis suis et confitent omnia peccata sua
 pure integre in quibus recognoscunt se de-
 liquisse. et habent firmum p[ro]positum amplius
 nunquam velle peccare: et parati sunt satissa-
 cere f[ac]tum consilium sui confessoris f[ac]tum suam
 possibilitatem. **E**t qui ista habent illi re-
 missionem peccatorum suorum consequuntur et i[n] tot
 peccata commisissent q[uia] sunt guttae in mari. q[uia]
 misericordia dei super omnia opera eius. **E**xemplum
Nobilis quidam peccauit cum filia propria. et
 compunctus in quodam factum accessit ad ar-
 chiepiscopum quendam in francia. et confessus est
 cum magna contritione. et quesuit ab episco-
 po utrum possibile esset adhuc gratiam et mi-
 sericordiam posse consequi a deo. **R**e-
 spondit episcopus q[uia] sic si saltez satissa/
 cere vellet. quia dei misericordia est insi-
 nita. Et ille dixit se paratum esse ad sa-
 tisfactionem factum possibiliter. **E**t ipse
 iunxit sibi septennem penitentiaz. Qui no-
 bilis gemens. extrema compunctione
 petivit sibi iniungit maiorem penitenti-
 am dicens. q[uia] si usque ad nouissimum dic
 peniteret: non esset sibi nimium pro tan-
 tis peccatis. **T**unc ep[iscop]us videns suaz inti-
 mam cordis contritionem. diminuit sibi
 illos septem annos. et iniungit sibi soluz
 tres dies in pane et in aqua. **E**t ille iterum
 plus gemens dixit. domine: quid facis?
Ego petui penitentiam maiorem. et vos
 imponitis mihi minorem. et etiam qua-
 si nullam per tam magnis peccatis q[uia] co-
 tra deum commisi. **T**unc ep[iscop]us cernens su-
 am maximam contritionem cordis iun-
 xit ei nisi unum patrem noster. **T**unc ille ma-
 xime gemens: et sic gemendo expiravit.
Et credendum est: q[uia] ista intima cor-
 dis contrito deleuit sibi penam et culpam
 et q[uia] statim sine purgatorio ad celum evo-
 lauit.

De sacramento eucharistie.

A

Ouro mea vere est cibus. et san-
 guis meus vere est potus. In q[ua]-
 bus verbis fit mentio sacramen-
 tis eucharistie. q[uia] est quartum sacramen-
 tum in ordine. **U**nde hic queritur: qualiter p[ro]p[ter]e sic
 in hoc sacramento. **R**espondeo f[ac]tum **T**ho. I. 4. d[icitur].
Ip[s]e idem qui de virginat[er] et per nobis
 passus contineatur in hoc sacramento. **I**tez
 queritur quomodo hoc sacramentum sumitur.
Respondeo q[uia] tripliciter sumitur **P**rimo
 spiritualiter tamen ut qui accipiunt rez sacra-
 menti. i.e. gr[ati]am et non sacramentum. **U**nus
Augustinus. **C**redet manducasti. **S**ed que-
 ritur qui sunt qui istud sacramentum sic
 spiritualiter accipiunt. **R**espondeo q[uia] sunt q[uia]
 tuor genera hominum. **P**rimi qui in infirmitate
 constituti sunt sic q[uia] non retinent cibum:
 et tamen ex toto corde desiderant hoc sacra-
 mentum. et tamen p[ro]pter infirmitatem et
 vomitum non presumunt sumere. **E**t isti ma-
 ducant spiritualiter. i.e. gr[ati]am sacri p[ar]cipiunt q[uia] de-
 siderium q[uia] habent ad sacramentum. et tales ne
 lo modo debent sumere sacramentum qui sic infir-
 mis sunt. q[uia] cibum nullo modo retinere pos-
 sunt. quia sufficit eis illa spiritualis m[anu]dus-
 catio. **U**nus exemplum. **Q**uidam bonus deus
 totem magnam in sancto altaris hostiis o[mn]i die
 si aliquod modo potuit integrum missarum audiuit
Lu[m] mori deberet. et p[ro]pter vomitum coicare
 non posset. et de multis multa dolores perirent sibi
 latissimum lauari. et in panico maximo cor-
 pus christi superponit. **Q**uo factum. pannum p[ar]t
 latum corporis christi cessit: et mox ut corpus christi
 nudum carnem illius hominis tetigit usque ad cor
 cunctis videntibus penetrauit. **S**ed iste
 q[uia] prepauert se ad hoc sacramentum factum suum
 posse: et sacerdos denegat eis. et etiam ipsi
 humilit[er] petunt et desiderant factum. et sic
 ex obedientia sacerdotum abstinerat a sacramen-
 tali p[ar]ceptio[n]e istius sacramenti. **I**sti etiam ut puto
 spiritualiter sumunt. **E**rigo patientes ferre dñe
 tales si hoc sacramentum eis non ad libitum por-
 rigit. **T**ertius sunt qui in agone constitu-
 ti libenter yellent et fieri et coicare: et sacer-

Bb 2

De sacramento

Dote habere non possunt. si tales in tali proposito et per tritio edecedit. spiritualiter comunicare, non possunt per tritio em quia habent de peccatis. et desiderium quod habent ad sacramentum. Sciendū quod Deus quoniam permittit super aliquos ut subita morte moriantur sine tritio et sacramentis. ut coeteri illis pertingit. quoniam pente iheronimus honorat. vel etiam quod alias errorum contra deum delinquent: non ex ignorantia vel infirmitate. sed ex certa malitia. ut usurarij. adulteri. lusores blasphematores. et sic de alijs. Quarti sunt. quod ex puro corde domini fuiunt. et cum magno desiderio hoc sacramentum appetunt. atque ex humilitate reverentia sacramenti non audierunt ad hoc sacramentum accedere. Et sic omnes die quilibet homines qui hunc magnam affectum et deuotioem ad sacramentum per seipsum spiritualiter communicare. Unde Augustinus. Crederet manducasti. Et tales quoniam qui sic cum tam magno desiderio et affectione audiuerunt missam maiorem gratiam in terdum possunt sequi quod ipse sacerdos celebrans ipsam missam. quod sacerdotes non sunt semper bene dispositi. sed quoniamque distracti et indeuoti.

C. Qui indigne communicant.

Secundo sumitur hoc sacramentum tamquam sacramentaliter ut communicans in peccato mortali. sic iudas communicauit. Et tunc tales peccatores vero sacramentum sumunt: non tamen fructum sacramenti percipiunt: immo septem magna pericula incurunt. Primo quod tales homicide Christi sunt. Unde i. Cor. xi. Quicumque manducaverit panem. vel biberit calicem domini in igne: reuerberat corporis et sanguinis domini. Unde Ambro. Qui indigne christum sumit: idem est: ac si ipsum interficiat. Unde dicitur Wilhel. lugdunum. Si quis sciret qui fidem haberet: se semel christum crucifixisse: ipse vellet nudis pedibus toto corpore testue pannam agere. Quid ergo deberet illi facere qui totiens indigne communicauerunt. et peccatum simile illi peccato totiens commiserunt. Unde Gregorius. Magis peccat qui signat regnacem in celo: quod qui crucifixi

fixit degentes in terra. Secundo tales quoniam puniuntur in corpore. quod interdum infirmatur post indignam communionem. Unde apostolus pro Cor. xi. Ideo inter vos multi infirmi imbecilles. et in signum huius post passionis cha tales indigne communicantes tam diuersis infirmitatibus a domino plaganter. immo quod maius est post indignam communionem quoniam docti morte subitania moriuntur. Unde legitur quod quidam sacerdos prohibuit quendam peccatorem a communione. quod confusione humana ductus accessit ad communiones cum ceteris hominibus. Et quod citro corpus ad inquit natum suum accepit. tam citro infelice anima sua reddidit. et expirauit morte subitaneara coram omnibus. Tertio tales peciores sunt in iudeis. Primo in hoc quod iudei ignorantem christum cruciferunt. Unde apostolus pro Cor. iiij. Si cognouissent nunquam dominum glorie crucifixissent. Sed isti christiani indigne coquantes peccatum scient. quod credunt ibi esse creatorum suum istum christum marie filium. Et quanto grauius est peccare scient quod ignorant. tanto peiores sunt indigne coquantes ipsis iudeis. Et in signum huius christi non potest talibus orare precium suum sicut orauit pro iudeis dicentes. Dat ignorante illis quod nesciunt quod faciunt. Secundo quod tumultu crucifixionis christi tam semel a iudeis est illata. Ab indigne communicantibus autem totiens scient ad sacramentum accesserit. Unde apostolus pro Cor. xiiij. Rursus crucifigentes filium dei. Quarto quod tales iudiciorum sibi manducant et bibunt. Et sic consequenter incidunt in illa sententia quia dominus dicitur est in extremo iudicio ad illos qui a sinistra eius erunt. Item maledicti in igne et nuz. Quinto tales indigne communicantes similes sunt iudeis: et eis continget ut iudei de quo legitur quod satanas in eum introiuit et christum tradidit et desperauit. et post modum seipsum suspendit. Sic indigne communicantes incidunt in maiorem potestate diaboli quod antea fuerunt. Secundum iudas christum tradidit et iudeis vendidit: sed indigne communicans peius facit.

eucharistie xxvi

Un Remigius sup illis Math. Ve illi p quē fili⁹ hois tradef. ve tradētib⁹ xp̄z ad crucifigendū. h̄ ve cū maligna pscien tia sub sacro sumētib⁹ illū. Et si non tra dunt iudeis ad crucifigēdū tradunt tñ ipm membris inimici psumēdū. Und etiā Aug. Mag⁹ peccat tradētes xp̄z peccato p mēbris q̄ tradiderunt eum crucifixorib⁹ iudeis Ergo xp̄s p̄t dicere fm Greg⁹. de q̄libet sumēte corp⁹ suu⁹ indignē sicut dixit de iuda. Veritatem man⁹ tradētis me mecū ēin mēsa. Sic iudas tradidit xp̄m psecutorib⁹ Hic su mens corp⁹ xp̄i indignē tradit illū q̄ntū in se est demonib⁹. dū ponit illū in locuz q̄ est demonū. Sexto. qr est magna ing titudo q̄ ibi cōmittit. nā in sacramēto il lo mors dñi figurat quaz p hoib⁹ susti nuit. **U**n apls. i. Coz. xi. Quotiescum q̄ māducabitis pane h̄uc calicē bibe tis. mortē dñi annūciabitis rē. Unde eriā ch̄ristus quādo hoc sacramētū in stituit: dixit: hoc facite in meā cōmemorationem. Magna vero ingratitudo ē ei contumelīa inferze. r ei⁹ vulnera reno uare quē recordat mortuū p suo amore r salute. Unde dñs potest dicere indigne cōmunicātibus dictū ps. Sup do lorē vulnēz meoz addiderunt. Itē ma gna ingratisudo ē q̄ ibi venit diuina ma iestas visitare hoiez in sacro altar⁹. r hoc cū plenitudie carissimātū r grāz. **U**n illō sacramētū vocatur eucharistia. id ē bo na gratia. Et miser homo non timet cō tumelā eīinferze quē. p posse debuit ho norare. Satis ammirare possim⁹ i hac parte diuīnā bonitatēz r humānā per uersitatem. Unde. ps. Quid est homo quia magnificas enī. Et etiam bene p̄ dicā de domino ielu ch̄r̄sto illud. Eccl. xxix. Pascet sc̄z cū corpe p̄prio r potabit cū sanguine suo precioso ingratos. r ad huic amara audiet. Septimo. qr tales indignē cōmunicātēs infeliores viden tur esse ceteris peccatorib⁹. Ipsi⁹ enim sumū bonū est eis noxū. r ex ipsa medi

cina infirmant. r ex ip̄a vita moriuntur. Quia sicut ex illo sacramēto digne com municātēs acqrūt sibi vitā eternā. **U**n Joh. vi. Qui māducat h̄uc panē viuet in eternū. Sic ex eodē sacramēto indig ne cōdicantes incurrit eternā damnatio nem. **U**n Chrys. sup Johem. Sicut corporalis cibus cū ventre inuenērīt a diuersis humorib⁹ occupatū: amplius ledit. magis nocet naturā r nullū prestat auxiliū. ita spūialis cibus si aliquē repē rit malignitate pollutū magis eu⁹ pdit nō sua natura: h̄ accipītēs vicio. **L** **U**n sciendū q̄ q̄libet cū deuotōe r reue rentia r timore ad hoc sacramētū deb̄t accedere. Et ad hoc incitāt nos diuersa exēpla sacre scripture. Nā btūs Jōhes bap. in vtero mīris sanctificat⁹ a puerū cia in heremo quersatus inuitat⁹ a dño vt eū baptisaret: timuit tāgere verticez dñi. **U**n cantat ecclia. Baptista cōtre mūt r nō audet tāgeres sanctū dei verti cem. h̄ clamat cū tremore. scīfica mesal uator. Quāto magis nos timere debe mus cū corp⁹ xp̄i verū sumim⁹. exq̄ Jo hānes intantū timuit verticē dñi tange re: q̄ tante sanctitatis fuit q̄xp̄s de eo in euāgelio testimoniū p̄hibuit dices. In ternatos muliez nō surrexit maior to he baptista. Item btūs Darc⁹ sibi abscit dit pollicē vt ineptus esset sacerdotio. tātum em̄ reuerebat corporis dñi pfectio nem. Item q̄dam senior inter heremī tas cū ab illis eligeret in sacerdotē. r ab ep̄o ess̄ ordinatus: ait. Licet ego sacerdos sim ordinatus: tñ in vita mea nūq̄ p̄ficiam: reputās se indignū p̄ficerē cor pus xp̄i. Et legit Math. viij. q̄ centu rō dixit xp̄o dicensi ei. Ego veniā r cu rabo puerū tuū. Dñe nō sum dign⁹ vt intres sub tectū meū. Sic q̄libet cū vēa humilitate r reuerētia ad hoc sacramētū accedere deb̄t cogitādo sic. O deus ad illud venerabile sacramētū nō sufficent mille ani ad p̄paratōem p̄dignam q̄nto magis ego miser indign⁹ su⁹ q̄ pec

De sacramento

eo quotidie. et hēc imparat accedo q̄z
ut em̄ nō sū dign⁹. tñ bñ sū necessarius
hac salubrī medicina. **U**n̄ Amb. Qui
vuln⁹bz: medicinā reqrat. vulnus ē qz
sub pccō sum⁹. medicina ē celeste et vene
tabiles acr̄m.

Aruct⁹ digne cōmunicantii.
Tertio sumit sacramentalit̄ et spūa/
lit̄. ut qui in gratia accedunt et di
gne cōmunicāt. Quātū aut̄ bo
nū sit digne se p̄pare ad p̄cipiendū sa
cramētūz eucharistie possim⁹ elicere ex
his p̄ticulis que ibi sumunt̄ i hoc sacro
Pro quo sciendum q̄ qñ corp⁹ xp̄i acci
pis hō tūc sumis qnqz p̄tes. Prima est
ipm corp⁹ qd̄ sumpt̄ d̄ virgine qd̄ sp̄i
rituſsanct⁹ de purissimo sanguine marie
formavit. Secda ē sanguis ipius quez
fudit in cruce. Tercia est ipa aia quam
pat̄ misit d̄ corde suo in vterū virginis.
Quarta est vita cū corpe. Quinta est in
effabil' deitas. **I**n p̄mis qñ accipis
corp⁹ xp̄i: efficeris particeps oīm bono
rum que christ⁹ opatus est in vita sua ie
iunando. p̄dicando. discurrendo. orādo.
largiendo. vigilando. et sic de alijs. In/
sup toti⁹ meriti passionis xp̄i. **N**ā sc̄tūs
Tho. de aqno dt. q̄ in qualibz missa i
uenitur oīs fructus et utilitas quaz chri
stus i die parascues opat⁹ est in cruce.
et cū morte sua. Et eandē gratiam et fru
ctum quilibet deuotus qui digne com
municat percipit. Itē accipis ibi in hoc
sacramento participationes omnīi me
ritorum totius ecclesie et sanctorum i ce
lo. **U**nde hoc verificetur in nobis quod
christus in euangelio dicit. Alij labora
uerūt: tyos in labores eorum introistis
Hinc est q̄ i symbolo catholice fidei di
cimus. Credo sanctorum communio
nem. **U**nde Albertus magn⁹. Perve
rum corpus christi oēs nos omibz chri
sti gratijs et omnīi fidelium cōmunicā
mus ppter quod etiam communio dicit
Ido autem omnium honorum christi
et omnīi sanctor̄ facit nos cōmuni*ni*/

care. ut si quid deficit in singulis ex oīm
sanctor̄ abūdātia suppleat. **I**bi in hoc
sacramento habemus virtutes patriar
charū. reuelatōes et illuminatōes p̄phe
tarum. dignitates ap̄lorum. victorias
martyrum. sanctitatem p̄fessor̄. mūdi
cias virginū. charitatem angelor̄. et cō
sequenter bona et merita oīm electorum
que om̄ia a christo in corpus eius mysti
cum fluxerunt. et de quolibet in quemlibet p̄ charitatem spūi sancti gratia redi
dat. **U**nde iesus christus p̄ dicere ad
quēlibz digne cōmunicātem illud **B**en.
xxx. quod **J**acob ad laban dixit. **D**icū
habuisti ante q̄ venire ad te: et nūc
dimes effect⁹ es: bñ dixitq̄ tibi dñs ad
introitū meum. **S**ecundo cū accipis san
guinem mūdaberis a peccatis. **U**nde
Hebreoz. x. **S**anguis xp̄i emūdabit
consciām nostrā ab operibus mortuis
ad seruendū deo vinenti. **Q**uia si san
guis hircoz et vitulorū in veteri lege iu
deos mūdauit. quanto maḡ sanguis xp̄i
q̄ effusus est p̄ peccatis nostris emūda
bit animas nostras quāto est maior rā
to p̄ ciosior et charior. **E** **C**querit
vtrū p̄ hoc sacramentū delean̄ venialia
Rūdeo fīm **T**ho. in. iiiij. di. xij. sic. **N**ō
tū oportet. q̄oia venialia delean̄. fīm
mēsuram deuotōis. posset tamē tantus
esse feruor q̄ om̄ia venialia deleret. Itē
querit. vtrū p̄ hoc sacramentū delean̄
mortalia. **R**espondeo fīm **T**ho. vbi sit
pra. **N**ō delet mortalia nisi oblita. **U**n̄
q̄ d̄r ablutio scelerum dupl̄r p̄t intelli
gi. **E**tel q̄ dicit sic criminā abluere in qn
tuз ea impedit. **E**tel de his que nō sunt
in hoīs p̄scientia vel mēoria. **O**; p̄ hoc
sacramētū. s. sumendo sanguinem xp̄i
peccata delean̄ ostendit **L**bris. dicens.
Honorabilis sanguis xp̄i si cum bona
volūtate sumitur erititudinē extinguere
poterit. **A**mbro. Debeo illud semp ac
cipe ut mihi semp peccata dimittantur.
Unde etiam **B**ern. Eucharistie sacra
mentū potens est peccata p̄sumere. de/

extreme vunctionis

xxvii

bellare obuias potestates, et inferre celis
animas reuertentes de terra. **N**ota q̄ vi-
num quod datur cōicantib⁹ nō est vīnū
psecreatum sed est vīnū purū. q̄ secula/
res solūmodo sub spē panis recipiunt ve-
rum et totū xp̄m sūm corpus et aīam et
deitatem. **H**z sacerdotes in missis reci-
piunt sub specie panis et sub specie vīni
Quō aut̄ xp̄s sit integraliter sub specie
vīni in calice, et qualiter calix adorādus
sit de hoc quere. i. **S**. **C**ertio qñ ac-
cīpis aīam xp̄i tūc accīpis pīgnus eter-
ne vīte: si sic in tali statu decedis. **V**n̄
canis de hoc sacramēto. **E**t future glorie
nobis pīgnus datur: q̄r hoc sacramētu
dat vītam gr̄e in pīnti. **J**ohis. vi. **Q**ui
manducat me ip̄e vīuet ppter me. **E**t
in futuro dat vītam glorie. **V**n̄ **J**ohis
sext. **Q**ui manducat meā carnem et bi-
bit meū sanguinem hab̄z vītam eternā
Quarto ibi accīpis sp̄m christi id est
vītam xp̄i. **E**t accīpiendo sic vītam cuī
coīpe mutaberis in deum sicut cibus et
potus mutat̄ in te. **V**n̄ vox diuīna ad
Augustinū dixit. **N**ō tu me mutabis in
te. **H**uī mutaberis in me. **S**ic xp̄s dicit
cuīlibet digne cōmunicāti. nō tu me mu-
tabis in te r̄t. **Q**uia q̄cquid deus est ex
natura hoc homo sit per grām q̄ digne
cōmunicat. **L**um aut̄ deus habeat po-
tentiam infinitam: et sapientiā eternam
et immēsam bonitatem. **E**x eius potē-
tia homini in hoc sacramēto cōmunicā-
ta erit homo potētior tam ad operādū
q̄ ad imperandū. **E**x eius sapientiā effi-
citur homo sapientior ad dilectōem boni
et refutatōem mali. **E**x eius bonitate
homo sit magis pius et charitatiūs et
pacificus. **Q**uinto recipiendo ei⁹ bo-
nitatem anima hoīis implebitur gratia
et dulcedine. q̄r nīhil potest aīam hoīis
satiare nisi solus deus. **V**n̄ **B**ern. Ad
bīmaginem quippe dei facta est aīa rō-
nalis. ceteri oīb⁹ occupari p̄t. ip̄lerī non
p̄t. **C**apax em̄ dei ē. et q̄cqd deo minus
ē nō eā ip̄lebit. **V**n̄ ps. **G**atiaboz cum

apparuerit gl̄a tua. **V**n̄ exēplū leḡt in
libro de donis: q̄r quidam sanctus ep̄s
in festo pasce dominum rogauit ut sibi
reuelaret merita tunc cōmunicatiūz. **E**c-
dominus ostendit ei q̄r vīdit aliquos q̄/
si pīcem nigros. alios vero ut ferrū ignē-
tos. alios vero sanguinolētos: ceteros
vero ad instar solis fulgidos. **R**espon-
dit ei angelus dī. **N**igrisunt luxuriosi
et sup̄bi. igniti auari. sanguinolēti iracidi
et blasphem̄i. qui om̄es indigni accessi-
serunt. q̄uis sint p̄triti et p̄fessi tamē nō
habent firmū p̄positū in futurū abstine-
di. **L**eteri vero qui sunt lucidi sunt isti q̄
accesserunt digne cum p̄posito firme ab-
stinendi et emēdandi vītam suam

Bequītū de sa- cramento extreme vunctionis.

A **V**intū sacramētu est extre-
ma vunction. **M**ateria at̄ hui⁹
sacramēti est oleum oliue ab
ep̄o p̄secratū. et tale oleū et hui⁹
ius p̄secratio sunt de nēcitate hui⁹ sacra-
mēti. **F**orma aut̄ hui⁹ sacramēti sūm
Ibo. est oīo de p̄catia dicēdo. p̄ istam
vunctionē et suā pīssimā miscēdām indulge-
at tibi dīns q̄cqd deliq̄sti p̄ visuz. **Q**ueri-
tur. q̄b⁹ p̄ferēda est extrema vunction. **R**it
deo sūm **P**etr⁹ de thā. nō nisi adulteriū
firmis in piculo morti p̄stitut⁹ ex ip̄a in-
firmitate. **V**n̄ nec dāt cūtib⁹ ad bellū.
nec nauigatib⁹ aut his q̄ mox occidēdē-
st⁹. q̄r tal⁹ mors nō īmīnet ex defectu na-
tuē. **H** ex euētu fortune. **P**uer̄ā nō dāt
q̄r nō hīt iſfirmat̄ sp̄nalem p̄tractā et
p̄ctō mortali actuali: nec dispōem̄ deuo-
tōis hīt pīnt ad hīt sacramētu. nec et̄ dā-
tur naturalē stult⁹. **Q**uerit vītp extrea-
vunction debeat dari freneticis et amētib⁹.
Rūdeo sūm **P**etr⁹ de thā. si in sana mē-
te p̄stitut⁹ nō petierint nō dāt dari. si vī-
ro petierint dari debet. **V**n̄ ad hoc ad-
uertendū est sūm **I**bo. q̄ illis furiosis et
amētib⁹ p̄cipue dari nō dāt q̄ possent illi-